Bank of England

Helpwch ni i ddathlu bywyd gwyllt y DU

Trosolwg

Rydym yn dylunio'r gyfres nesaf o bapurau banc, a fydd yn cynnwys nodweddion diogelwch wedi'u diweddaru i sicrhau y gall y cyhoedd barhau i ddefnyddio arian parod yn hyderus – a hoffem gael eich help.

Ar ôl ymgynghoriad cyhoeddus ym mis Gorffennaf 2025, fe wnaethom gyhoeddi ym mis Mawrth 2026 ein bod wedi penderfynu defnyddio thema natur, gyda ffocws penodol ar ddelweddau o fywyd gwyllt y DU, ar y gyfres nesaf o bapurau banc.

Rydym yn ystyried pa anifeiliaid i'w defnyddio fel y ddelwedd ganolog ar bob un o'r pedwar enwad (£5, £10, £20 a £50). Mae panel o arbenigwyr bywyd gwyllt o bob cwr o'r DU wedi ein helpu i ddatblygu rhestr fer a hoffem glywed pa anifeiliaid yr hoffech chi eu gweld ar ein papurau banc.

Mae'r rhestr fer yn cynnwys amrywiaeth o anifeiliaid brodorol a geir ledled y DU. Maent wedi'u grwpio i dair categori sy'n cwmpasu amrywiaeth o rywogaethau ac amgylcheddau. Bydd cynnwys amrywiaeth o wahanol anifeiliaid ar draws pob un o'r papurau banc yn helpu i'w gwneud yn hawdd i'r cyhoedd eu hadnabod. Y rhestr i'r cyhoedd ddewis ohoni yw:

Mamaliaid	**Adar**	**Amffibiaid, pryfed a physgod**
• dolffin trwynbwl • ysgyfarnog frown • draenog Ewropeaidd • morlo llwyd • bele'r coed • llwynog coch	• pâl yr Iwerydd • tylluan wen • glas y dorlan • gylfinir Ewrasiaidd • cnocell fraith fawr • eryr cynffonwyn	• eog yr Iwerydd • heulforgi • cacynen gynffon-felyn • broga cyffredin • yr ymerawdwr • glöyn byw brith y gors

Dim ond yr anifeiliaid ar y rhestr fer a gyhoeddwyd heddiw all ymddangos fel y prif ddelweddau yn y gyfres newydd. Nid ydym yn chwilio am unrhyw enwebiadau amgen.

Dewiswch hyd at ddau anifail o bob un o'r tair categori cyn 11:59pm BST ar ddydd Gwener 3 Gorffennaf 2026 naill ai drwy ddefnyddio'r ffurflen hon, drwy e-bostio enquiries@bankofengland.co.uk neu drwy ysgrifennu atom yn:

Bank of England

Banknote Imagery Consultation
Bank of England Threadneedle Street Llundain
EC2R 8AH

Pam rydym ni'n dylunio cyfres newydd o bapurau banc?

Fel banc canolog y DU, un o'n rolau pwysig yw sicrhau bod gennych chi ddewis o ran sut rydych chi'n talu am bethau a'ch bod chi'n gallu gwneud hynny'n ddiogel.

Er bod y defnydd o arian parod ar gyfer trafodion wedi gostwng dros yr 20 mlynedd diwethaf, mae'n parhau i fod y dull talu dewisol i tua un o bob saith o bobl ac mae llawer mwy yn ei ddefnyddio. Mae gwerth arian parod mewn cylchrediad hefyd wedi parhau i gynyddu, gan gyrraedd £91.5 biliwn ar ddiwedd mis Chwefror 2026.

Mae'n bwysig y gall y cyhoedd barhau i ddefnyddio arian parod yn hyderus. Er mwyn sicrhau bod ein papurau banc yn parhau i fod yn ddiogel, rydym ni'n cyhoeddi cyfres newydd o bryd i'w gilydd sy'n ymgorffori'r nodweddion diogelwch diweddaraf i helpu i atal ffugiadau. Pan ydym ni'n cyhoeddi cyfres newydd, rydym ni fel arfer hefyd yn diweddaru'r delweddaeth ar bapurau banc i helpu'r cyhoedd i'w gwahaniaethu'n hawdd.

Wrth ailgynllunio papurau banc, rydym ni hefyd eisiau sicrhau eu bod nhw'n hygyrch. Bydd y gyfres newydd yn parhau i ymgorffori nodweddion i helpu pobl ddall a phobl â golwg rhannol i nodi eu gwerth.

Ni fydd meintiau'r papurau banc a'r cynllun lliw cyffredinol yn newid. Byddwn yn parhau i gynnwys portread o'r frenhines.

Pam wnaethom ni ddewis bywyd gwyllt?

Rydym wedi bod yn cyhoeddi papurau ers yn fuan ar ôl i'r Banc gael ei sefydlu ym 1694. Ers hynny, rydym wedi'u diweddaru'n rheolaidd i ymgorffori'r nodweddion diogelwch a hygyrchedd diweddaraf. Gyda phob digwyddiad ailgynllunio, rydym wedi newid y ddelweddaeth weledol fel y gallwch chi wahaniaethu'n hawdd rhwng yr hen bapurau banc a'r rhai newydd.

Hyd at y 1920au, roedd gan holl bapurau banc y Banc ddyluniad caligraffig ag un ochr. Cyflwynwyd dyluniadau graffig aml-liw ddiwedd y 1920au. Ers 1970, rydym wedi arddangos ffigurau hanesyddol sydd wedi helpu i lunio meddwl, arloesi, arweinyddiaeth a gwerthoedd cenedlaethol ar ein papurau banc. Mae hyn yn cynnwys ein cyfres gyfredol, sy'n cynnwys portreadau o Winston Churchill (£5), Jane Austen (£10), JMW Turner (£20) ac Alan Turing (£50). Er bod llawer o ffigurau hanesyddol ysbrydoledig eraill o ystod o gefndiroedd a allai ymddangos ar ein papurau banc, mae yna lawer o ffyrdd eraill o ddathlu'r DU.

Yn 2025, gofynnwyd i'r cyhoedd pa thema yr hoffent i ni ei defnyddio ar y gyfres nesaf o'n papurau banc. Natur a gafodd y gyfran uchaf o enwebiadau, yn ogystal â'r gefnogaeth fwyaf yn y grwpiau ffocws a gomisiynwyd gennym. Cyfeiriodd llawer o'r adborth at ddelweddau o anifeiliaid sy'n frodorol i'r DU. Mae hyn yn adlewyrchu pa mor bwysig yw bywyd gwyllt i'r cyhoedd. Mae anifeiliaid yn hanfodol i'n tirweddau, ein hecosystemau a'n bywydau bob dydd. Maent wedi ysbrydoli gweithiau celf, cerddoriaeth a llenyddiaeth eiconig ers amser maith, ac rydym yn llawn cyffro i'w harddangos ar ein cyfres nesaf o bapurau banc.

Yn unol â'n meini prawf y dylai'r thema a ddewiswyd gefnogi dilysu papurau banc, barnwyd hefyd y byddai delweddau anifeiliaid yn effeithiol ar gyfer datblygu papurau banc gyda nodweddion diogelwch sy'n hawdd i'r cyhoedd eu hadnabod. Bydd y ddelweddaeth anifeiliaid a ddewiswyd yn cael ei chyfuno â thechnoleg diogelwch i helpu i atal ffugio. Mae anifeiliaid yn arbennig o addas ar gyfer hyn, gan roi llawer o opsiynau i ni i ddefnyddio ffurfiau a symudiadau adnabyddadwy o fewn y nodweddion diogelwch.

Byddwn hefyd yn arddangos elfennau eraill o natur (e.e. planhigion a thirweddau) fel rhannau eilaidd o'r dyluniad, megis y cefndir.

Sut wnaethom ni ddewis yr anifeiliaid ar y rhestr fer?

Fe wnaethom ni weithio gyda phanel o arbenigwyr bywyd gwyllt i ddatblygu rhestr fer o anifeiliaid i chi ddewis rhyngddynt

Dysgwch ragor am yr arbenigwyr ar y panel:

- **Katy Bell – Ulster Wildlife**: Katy Bell yw uwch swyddog cadwraeth yn Ulster Wildlife, yn rheoli prosiectau cadwraeth rhywogaethau ledled Gogledd Iwerddon. Mae gan Katy radd BSc mewn sŵoleg o Brifysgol Caeredin a gradd meistr mewn ecoleg a bioleg cadwraeth o Brifysgol y Frenhines, Belfast. Mae Katy wedi gweithio mewn amryw o rolau ymchwil, ecoleg a chadwraeth i brifysgolion a chyrff anllywodraethol amgylcheddol.
- **Gordon Buchanan MBE – gwneuthurwr ffilmiau bywyd gwyllt**: Mae Gordon Buchanan yn wneuthurwr ffilmiau bywyd gwyllt enwog ac yn awdur sydd wedi gwerthu orau gyda'r Sunday Times sydd wedi gweithio ar nifer o raglenni dogfen y BBC, gan gynnwys y gyfres boblogaidd The Family and Me. Gyda gyrfa wedi'i hymroi i gofnodi straeon bywyd gwyllt agos atoch, fe'i penodwyd yn Aelod o Urdd yr Ymerodraeth Brydeinig (MBE) am ei wasanaethau i gadwraeth a gwneud ffilmiau bywyd gwyllt.
- **Miranda Krestovnikoff – cyflwynydd bywyd gwyllt**: Mae Miranda Krestovnikoff yn gyflwynydd teledu a radio ac yn awdur sy'n arbenigo mewn rhaglenni hanes naturiol ac amgylcheddol, gan gynnwys ar The One Show a Coast y BBC. Mae hi'n is-

lywydd y Gymdeithas Frenhinol er Gwarchod Adar ac yn noddwr nifer o sefydliadau bywyd gwyllt eraill yn y DU.

- **Steve Ormerod – Prifysgol Caerdydd**: Mae Steve Ormerod yn athro yn Ysgol y Biowyddorau ym Mhrifysgol Caerdydd, yn arbenigo mewn ecoleg dŵr croyw. Mae gan Steve PhD mewn ecoleg afonydd o Gaerdydd ac mae hefyd yn ddirprwy gadeirydd Cyfoeth Naturiol Cymru ac yn aelod o Gyd-bwyllgor Cadwraeth Natur y DU.
- **Nadeem Perera – cyflwynydd bywyd gwyllt**: Mae Nadeem Perera yn gyflwynydd teledu, awdur a strategydd diwylliannol sy'n gweithio ar groesffordd natur a hunaniaeth. Ef yw sylfaenydd Hero Hyena, stiwdio greadigol dan arweiniad diwylliant sy'n archwilio bywyd gwyllt trwy adrodd straeon cyfoes. Mae Nadeem wedi ymddangos ar sawl rhaglen bywyd gwyllt gan gynnwys Springwatch ar BBC Two ac One Zoo Three ar CBBC. Hefyd, cyd-sefydlodd Flock Together, cydweithfa gwylio adar sy'n annog mwy o gyfranogiad mewn natur ymhlith cymunedau heb gynrychiolaeth ddigonol.
- **Dawn Scott – Prifysgol Nottingham Trent**: Dawn Scott yw Deon Gweithredol Ysgol y Gwyddorau Anifeiliaid, Gwledig ac Amgylcheddol ym Mhrifysgol Nottingham Trent. Mae Dawn yn Athro Ecoleg a Chadwraeth Mamaliaid. Mae ganddi PhD o Brifysgol Durham ac mae wedi gwasanaethu fel ymddiriedolwr i'r Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt yn ogystal ag aelod o gyngor y Gymdeithas Famaliaid, elusen sydd wedi ymrwymo i ymchwilio i famaliaid Prydain a'u gwarchod.

Wrth benderfynu pa anifeiliaid i'w rhoi ar y rhestr fer, ystyriodd y panel a'r Banc amrywiaeth o ffactorau. Roedd yr ystyriaethau'n cynnwys y dylai'r anifeiliaid allu cefnogi dilysu papurau banc, helpu'r cyhoedd i adnabod pob enwad yn glir a'u bod yn gallu symboleiddio'r DU. Felly, dim ond anifeiliaid brodorol i'r DU sy'n hawdd eu hadnabod a gellir eu hintegreiddio'n hawdd â'r nodweddion diogelwch a fydd wedi'u cynnwys ar y papur banc sydd ar y rhestr fer.

Mae'r rhestr fer yn cynnwys amrywiaeth o anifeiliaid o amrywiaeth o amgylcheddau ledled y DU. Mae hyn yn bwysig i helpu i sicrhau bod y pedwar papur banc yn wahanol i'w gilydd ac yn gallu ategu ei gilydd fel cyfres.

Dim ond yr anifeiliaid ar y rhestr fer a gyhoeddir heddiw fydd yn ymddangos fel y prif ddelweddau ar y gyfres newydd. Nid ydym yn chwilio am unrhyw enwebiadau amgen.

Beth sy'n digwydd nesaf?

Bydd yr ymgynghoriad yn cau am 11:59pm BST ar ddydd Gwener 3 Gorffennaf 2026. Rydym yn awyddus i glywed barn y cyhoedd, a fydd yn ystyriaeth bwysig wrth wneud ein penderfyniad terfynol ar y dyluniad.
Bydd angen i bob enwad (£5, £10, £20, £50) fod yn hawdd i'w wahaniaethu hefyd. Mae'n bwysig bod pedwar anifail gwahanol ar draws y pedwar enwad a'u bod yn gallu cynrychioli gwahanol amgylcheddau o bob cwr o'r DU.

O ystyried hyn, mae'n bosibl na fydd y Banc o reidrwydd yn dewis y pedwar anifail sy'n derbyn y nifer uchaf o ymatebion. Bydd Andrew Bailey, Llywodraethwry Bank of England, yn gwneud y penderfyniad terfynol, gan ystyried adborth y cyhoedd. Bydd y Banc yn cyhoeddi canlyniad yr ymgynghoriad hwn erbyn diwedd 2026.

Bydd nifer o flynyddoedd yn mynd heibio cyn lansio'r gyfres nesaf. Mae'n broses fanwl, aml-flwyddyn i ddylunio, profi ac argraffu'r nodiadau, gan sicrhau eu bod o ansawdd uchel, yn wydn, yn hygyrch ac yn ymgorffori'r dechnoleg gwrth-ffugio ddiweddaraf.

Ein hamcanion ar gyfer dylunio papurau banc

Gyda phob cyfres newydd o bapurau banc, mae'n hanfodol bod diogelwch (h.y. technoleg gwrth-ffugio) wrth wraidd y dyluniad. Er enghraifft, mae'r gyfres bresennol o bapurau banc yn cynnwys ffenestri tryloyw a hologramau sy'n dangos y geiriau'n newid o werth y papurau ('Pump', 'Deg', 'Ugain' neu 'Pumdeg') a 'Punt'.

Un o'r camau cyntaf yn y broses ddylunio yw dewis y delweddau canolog y bydd y papurau banc newydd yn eu cynnwys. Yn ogystal â gwasanaethu fel nodwedd ddylunio, bydd defnyddio delweddau o anifeiliaid yn caniatáu i ni ddylunio nodweddion diogelwch greddfol gyda chysylltiadau cryf â'r bywyd gwyllt sydd ar y papur - er enghraifft, dangos symudiadau a ffurfiau naturiol yr anifeiliaid.

Mae hygyrchedd yn flaenoriaeth allweddol arall yn y broses ddylunio fel y gall pobl ddall a phobl â golwg rhannol ddefnyddio papurau banc yn hyderus. Felly, bydd y papurau banc yn parhau i gynnwys nodweddion cyffyrddol a byddwn yn cynnal yr un meintiau papurau banc a chynlluniau lliw cyffredinol.

Bydd cynrychiolaeth o holl wledydd y DU hefyd yn ffactor pwysig yn nyluniad y gyfres nesaf o bapurau banc. Bydd delwedd o'r frenhines yn parhau i ymddangos ar y papurau banc. Bydd delweddau eraill, gan gynnwys y cefndir, yn cael eu defnyddio i arddangos elfennau eraill o natur fel planhigion a thirweddau.

Bank of England

Ble allwch chi gael rhagor o wybodaeth am yr anifeiliaid ar y rhestr fer?

Mae'r wybodaeth hon wedi'i darparu gan yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt.

Enw cyffredin	Llun	Rhywogaeth	Statws cadwraeth	Categori	Dysgu rhagor
Draenog	Testun amgen: llun o ddraenog Ewropeaidd	Draenog Ewropeaidd	• wedi'i warchod yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad, 1981. • rhywogaeth â blaenoriaeth o dan Fframwaith Bioamrywiaeth Ôl-2010 y DU • Rhestr Goch IUCN ar gyfer Mamaliaid Prydain – mewn perygl o ddifodiant	Mamal	Draenog Ewropeaidd | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Ysgyfarnog	Testun amgen: llun o ysgafarnog frown	Ysgyfarnog frown	• rhywogaeth a gyflwynwyd ond a naturoleiddiwyd • wedi'i gwarchod yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 • rhywogaeth â blaenoriaeth o dan Fframwaith Bioamrywiaeth Ôl-2010 y DU	Mamal	Ysgyfarnog brown | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Amber Operational

Bank of England

Dolffin	 Testun amgen: llun o ddolffin trwyn potel	Dolffin trwynbwl	• Wedi'i warchod yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 • wedi'i restru o dan Atodiad II CITES • wedi'i ddosbarthu fel rhywogaeth â blaenoriaeth o dan Fframwaith Bioamrywiaeth Ôl-2010 y DU • wedi'i warchod o dan Reoliadau Cadwraeth (Cynefinoedd Naturiol, ac ati) (Gogledd Iwerddon) 1995	Mamal	Dolffin trwynbwl | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Llwynog	 Testun amgen: llun o lwynog coch	Llwynog coch	• cyffredin	Mamal	Llwynog coch | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Amber Operational

Bank of England

Bele'r coed	 Testun amgen: llun o bele'r coed	Bele'r coed	• wedi'i warchod yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 • rhywogaeth â blaenoriaeth o dan Fframwaith Bioamrywiaeth Ôl-2010 y DU	Mamal	Bele'r coed | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Morlo	 Testun amgen: llun o forlo llwyd	Morlo llwyd	• wedi'i warchod yn y DU o dan Ddeddf Cadwraeth Morloi 1970 • wedi'i warchod o dan Orchymyn Bywyd Gwyllt (Gogledd Iwerddon) 1985 a Deddf y Môr (Yr Alban) 2010	Mamal	Morlo llwyd | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Amber Operational

Bank of England

Gylfinir	 Testun amgen: llun o gylfinir Ewrasiaidd	Gylfinir Ewrasiaidd	• wedi'i ddosbarthu yn y DU fel coch o dan Adar o Bryder Cadwraeth 5: y Rhestr Goch ar gyfer Adar (2021) • rhywogaeth â blaenoriaeth o dan Fframwaith Bioamrywiaeth Ôl-2010 y DU • wedi'i restru fel bron dan fygythiad ar Restr Goch byd-eang Rhywogaethau dan Fygythiad yr IUCN	Aderyn	Gylfinir | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Eryr	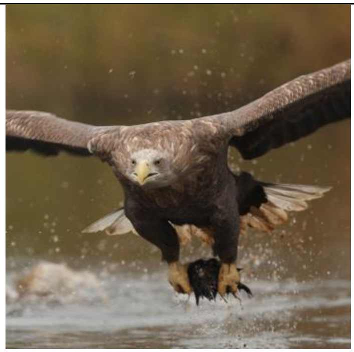 Testun amgen: llun o eryr cynffonwyn	Eryr cynffonwyn	• wedi'i ddosbarthu yn y DU fel ambr o dan Adar o Bryder Cadwraeth 5: y Rhestr Goch ar gyfer Adar (2021) • wedi'i warchod yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981	Aderyn	Eryr | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Amber Operational

Glas y dorlan	 Testun amgen: llun o glas y dorlan	Glas y dorlan	• wedi'i dosbarthu yn y DU fel gwyrdd o dan Adar o Bryder Cadwraeth 5: y Rhestr Goch ar gyfer Adar (2021) • wedi'i gwarchod yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981	Aderyn	Glas y dorlan | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Tylluan	 Testun amgen: llun o dylluan wen	Tylluan wen	• wedi'i dosbarthu yn y DU fel gwyrdd o dan Adar o Bryder Cadwraeth 5: y Rhestr Goch ar gyfer Adar (2021) • wedi'i gwarchod yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad1981	Aderyn	Tylluan wen | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Amber Operational

Pâl	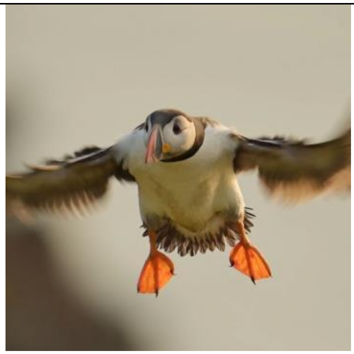 Testun amgen: llun o bâl yr Iwerydd	Pâl yr Iwerydd	• wedi'i ddosbarthu yn y DU fel coch o dan Adar o Bryder Cadwraeth 5: y Rhestr Goch ar gyfer Adar (2021) • wedi'i restru fel agored i niwed ar Restr Goch byd-eang yr IUCN o Rywogaethau dan Fygythiad	Aderyn	Pâl | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Cnocell	Testun amgen: llun o gnocell fraith fawr	Cnocell fraith fawr	• wedi'i dosbarthu yn y DU fel gwyrdd o dan Adar o Bryder Cadwraeth 5: y Rhestr Goch ar gyfer Adar (2021)	Aderyn	Cnocell fraith fawr | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Amber Operational

Broga	Testun amgen: llun o froga cyffredin	Broga cyffredin	• cyffredin • wedi'i warchod yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981	Amffibiad	Broga cyffredin | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Cacynen	Testun amgen: llun o gacynen gynffon-felyn	Cacynen gynffon-felyn	• cyffredin	Pryf	Cacynen gynffon-felyn | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Glöyn byw		Glöyn byw brith y gors	• wedi'i restru fel rhywogaeth o bwys pennaf Adran 41 o dan Ddeddf NERC yn Lloegr • Statws Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth y DU: rhywogaeth â blaenoriaeth	Pryf	Glöyn byw brith y gors | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Amber Operational

Bank of England

	Testun amgen: llun o glöyn byw brith y gors		• Blaenoriaeth Cadwraeth Gloÿnnod Byw: uchel • Statws Ewropeaidd: agored i niwed		
Gwas y neidr	 Testun amgen: llun o'r ymerawdwr	Yr ymerawdwr	• cyffredin	Pryf	Yr ymerawdwr | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt
Eog	 Testun amgen: llun o eog yr Iwerydd	Eog yr Iwerydd	• rhywogaeth â blaenoriaeth o dan Fframwaith Bioamrywiaeth Ôl-2010 y DU	Pysgodyn	Eog yr Iwerydd | Yr Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt

Amber Operational

Bank of England

Morgi	 Testun amgen: llun o heulforgi	Heulforgi	• mae poblogaeth gogledd-ddwyrain yr Iwerydd wedi'i dosbarthu fel rhywogaeth sydd mewn perygl ar Restr Goch yr IUCN • wedi'i restru o dan Atodiad II CITES • wedi'i ddosbarthu fel rhywogaeth â blaenoriaeth o dan Fframwaith Bioamrywiaeth y DU Ôl-2010 • wedi'i ddiogelu yn y DU o dan Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981	Py

Amber Operational